

РОЗДІЛ 3 ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

УДК 811.111`373.7.

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.25.2.15>

ВІДТВОРЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ БІБЛІЙНОГО ПОХОДЖЕННЯ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

REPRODUCTION OF PHRASEOLOGISMS OF BIBLICAL ORIGIN WHEN TRANSLATED INTO THE UKRAINIAN LANGUAGE

Гнедкова О.Г.,

orcid.org/0000-0002-5419-4678

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри зарубіжної філології

*Навчально-наукового інституту філології та журналістики
Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського*

Авдєєва С.О.,

orcid.org/0000-0001-6177-4753

старший викладач кафедри зарубіжної філології

*Навчально-наукового інституту філології та журналістики
Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського*

Шишук І.О.,

orcid.org/0000-0002-4350-1943

студентка II курсу магістратури

*Навчально-наукового інституту філології та журналістики
Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського*

У статті розглянуто визначення терміна «біблеїзм» та види біблійних висловів із Євангелія від св. Матвія. Основним джерелом біблеїзмів стають притчі Христа, Нагорні проповіді, невеликі оповідання, алегоричні за формою і морально-дидактичні за метою. Деякі біблеїзми так глибоко ввійшли в наше мовлення, що їх походження та зв'язок з Біблією стає непомітним. Наприклад, фразеологізм «Вовк в овчій шкурі» видається, на перший погляд, українським. Насправді ж цей фразеологічний вислів можна знайти в Євангелія від св. Матвія Нового Заповіту. Автори розділяють біблійні вислови за значеннєвим компонентом та наводять безліч прикладів.

Зазначено, що біблеїзми бувають різної синтаксичної будови. Зокрема, найпоширенішими є біблеїзми, які мають форму підрядного речення. Досліджені складнощі, з якими стикається перекладач при перекладі біблеїзмів. Наголошується, що перекладач повинен засобами своєї рідної мови донести до своєї аудиторії ту саму негативну, позитивну, іронічну або-будь яку іншу асоціацію, яку цей вислів викликає у іншомовній аудиторії. Тільки зрозумівши ці труднощі, можна запропонувати адекватний переклад.

Автори виділяють такі види перекладу біблеїзмів: 1) еквівалентний, коли в обох мовах присутні затверджені культурними особливостями паралельні дефініції; для рідної мови це адекватний фразеологічний зворот, що співпадає з англійським зворотом за образною основою й змістом; 2) аналоговий, тобто коли перекладач намагається підібрати сталий зворот, який у свою чергу за значенням є адекватним англійському, але за образною основою може частково відрізняється від нього; 3) калькування, застосовується тоді, коли є ціль виділити образну основу фразеологізму або коли англійський зворот не може бути перекладений за допомогою інших видів перекладу; 4) описовий переклад. Відтворюється шляхом передання змісту англійського звороту вільним словосполученням. Застосовується лише тоді, коли в мові перекладу відсутні аналоги й еквіваленти оригіналові.

Ключові слова: біблеїзм, класифікація, будова, Євангелія від св. Матвія, фразеологічний вислів, методи перекладу, переклад біблеїзмів.

The article examines the definition of the term «bibleisms» and types of biblical sayings from the Gospel of Matthew. The main source of biblical phrases are the parables of Christ, the Sermon on the Mount, short stories, allegorical in form and morally didactic in purpose. Some bibleisms have entered so deeply into our speech that their origin and connection with the Bible becomes imperceptible. For example, the phraseology «wolf in sheep's clothing» appears, at first glance, to be Ukrainian. In fact, this phraseological expression can be found in the Gospel of Matthew of the New Testament. The author divides biblical sayings according to the meaning component and gives many examples.

It is noted that bibleisms have different syntactic structures. In particular, the most common are those, which have the form of a subordinate clause. The difficulties faced by the translator when translating biblical phrases are studied. It is

emphasized that the translator must use the means of his native language to convey to his audience the same negative, positive, ironic or any other association that this expression evokes in a foreign language audience. Only after understanding these difficulties can an adequate translation be offered.

The author highlights the following types of translation of bibleisms: 1) equivalent, when there are parallel definitions approved by cultural features in both languages; for the native language, this is an adequate phraseological turn, which coincides with the English turn in terms of figurative basis and meaning; 2) analog, i.e. when the translator tries to find a fixed phrase, which in turn is adequate in meaning to English, but may partially differ from it in its figurative basis; 3) tracing, used when the goal is to highlight the figurative basis of the phraseology or when the English phrase cannot be translated using other types of translation; 4) descriptive translation. It is reproduced by conveying the content of the English phrase in a free phrase. It is used only when there are no analogues and equivalents to the original in the translated language.

Key words: biblical phrases (bibleisms), classification, structure, Gospel of Matthew, phraseological unit, translation methods, translation of bibleisms.

Постановка проблеми. Незважаючи на те, що Біблію було завершено приблизно 1900 років тому, її вплив та актуальність зберігається і донині, про що частково свідчать загальні висловлювання, що походять зі Святого Писання. Біблійні вирази складають великий прошарок фразеологічного фонду сучасної англійської та української мов. Оскільки біблеїзми широко використовуються, виникає потреба гарного та влучного перекладу рідною мовою. До того ж, питання щодо їх класифікації, структури та способу перекладу залишаються відкритими для багатьох лінгвістів-науковців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню біблеїзмів приділяють увагу багато вітчизняних та зарубіжних дослідників, таких як: Н. І. Андрейчук, Т. П. Клюкіна, Крістофер Ланкастер та Пол Юнан, С. С. Кузьміна, О. В. Кунін, О. М. Набока, Є. Д. Поліванов, М. Скаб, Стів Фонтенот.

В статті розглянуто два різних за своїми функціями довідників:

1. *Idioms in the Bible Explained and a Key to the Original Gospels* by George M. Lamsa [10]. У цьому словнику подано тлумачення близько тисячі біблійних ідіом, перекладених автором з арамейської мови, у біблійному контексті. Із них 85 ідіом взято з Євангелія від Матвія.

Відмінність словника Дж. Ламзи від інших тлумачних словників полягає в тому, що, по-перше, тлумачення ідіоматичних виразів у ньому ґрунтується не на різноманітних версіях англійського перекладу Біблії, а на першоджерелі – Біблії, написаної арамейською мовою («Lamsa, who was raised speaking Arameic in a community that followed customs unchanged since the time of Christ, offers fresh, accurate translations of important idioms, metaphors, and figures of speech found in Scripture» [10, с. 105]), а, по-друге, трактування значень біблійних ідіом у ньому ґрунтується на біблійному контексті без урахування подальших трансформацій.

2. *Dictionary of Bible Quotations*, compiled by Martin H. Manser [8]. У цьому словнику представлено понад 4000 цитат із канонічного пере-

кладу Біблії Короля Джеймса (Authorized (King James) Version of the Bible). Враховуючи, що нас насамперед цікавили тлумачення євангельських виразів, ми зафіксували ті 15 з 80 цитат, що були взяті з Євангелія від Матвія та супроводжувалися коментарями.

Незважаючи на чималу кількість опублікованих наукових робіт, все ще відчувається брак теоретико-методологічних досліджень перекладу біблеїзмів.

Постановка завдання. Метою даної статті є визначити поняття «біблеїзм». Проаналізувати структуру та різні підходи класифікації біблійних висловів з Євангелія від святого Матвія. Висвітлити труднощі та способи перекладу біблеїзмів. Об'єктом даного дослідження є біблеїзми, образні слова, словосполучення і фрази, які беруть свій початок з Євангелія від Матвія і ввійшли до загальнономовного узусу, поповнивши лексичний фонд української мови у статусі фразеологізмів. Предмет дослідження – Євангелія від святого Матвія (переклад Івана Огієнка). Фактичний матеріал з літературних та релігійних джерел опрацьовувався за допомогою таких методів дослідження, як історичний, описовий, зіставний, семантичного та компонентного аналізу.

Виклад основного матеріалу. Класифікація біблеїзмів з Євангелія від св. Матвія. Термін «біблеїзм» був вперше представлений в словнику лексичних термінів О. С. Ахманова, на початку двадцятого століття. О. С. Ахманова визначає його як: «англ. biblical expression. Біблійне слово або вираз, яке увійшло в спільну мову» [1, с. 5]. Сучасні словники дають більш широке визначення і називаючи його «фразеологічними сполученнями і біблійними афоризмами». Хоча біблеїзми і є частиною фразеології, все ж вони мають ряд особливостей та специфічних ознак, зумовлених їх походженням, особливою семантикою та стилістичною характеристикою. До таких особливостей належить в першу чергу їх змістовна структура, в якій чітко простежуються елементи моралі та етики, що зумовлено тим, що цей шар фразеології базується на самій Біблії та її віровченні.

Євангеліє від Матвія є першою і найбільш повною книгою Нового Заповіту, відповідно, в ній зустрічається найбільша кількість біблійних фразеологізмів. Ця книга містить 28 глав. Це хроніка земного життя Ісуса Христа. У цій Євангелії досить детально подані проповіді Христа, особливо Його Нагорна проповідь, а також Його прихід і про кінець світу [9, с. 432]. Прочитавши Євангелію від св. Матвія можна розділити біблеїзми за значеннєвим компонентом, що входить до складу сталої фразеологічної одиниці:

1) **вирази, пов'язані з Богом:** *Father which is in heaven* [10, Matthew 5:48] – *Отець ваш Небесний* [10, Матвія 5:48], *the will of Father* [10, Matthew 7:21] – *воля Отця* [10, Матвія 7:21];

2) **вирази пов'язані з Ісусом Христом, Його життєвим шляхом:** *the Son of man* [10, Matthew 26:2] – *Син Людський* [2, Матвія 26:2], *King of the Jews* [10, Matthew 2:2] – *Цар Юдейський* [2, Матвія 2:2], *the Son of God* [10, Matthew 26:63] – *Син Божий* [10, Матвія 26:63], *the Son of David* [10, Matthew 9:27] – *Син Давидів* [10, Матвія 9:27];

3) **назви різних місцевостей, володінь, жител:** *Gethsemane* [10, Matthew 26:36] – *Гетсиманський сад* [2, Матвія 26:36], *Golgotha* [10, Matthew 27:33] *Голгофа* [2, Матвія 27:33];

4) **вирази, пов'язані з релігійними святами та днями відпочинку:** *Lord of the sabbath day* [10, Matthew 12:8] – *Господар суботи* [2, Матвія 12:8], *the first day of the feast* [10, Matthew 26:17] – *перший день Опісноків* [10, Матвія 26:17] *the day of judgment* [10, Matthew 10:15] – *судний день* [2, Матвія 10:15], *the coming of the Son of Man* [10, Matthew 24:27] – *прихід Сина Людського* [2, Матвія 24:27];

5) **вислови, які містять назви тварин:** *wolf in sheep's clothing* [10, Matthew 7:15] – *вовк в овечій шкурі* [2, Матвія 7:15], *wandering sheep* [10, Matthew 18:12] – *заблукла вівця* [2, Матвія 18:12], *easier for a camel to go through the eye of a needle* [10, Matthew 19:24] – *легше пройти верблюдові крізь голчане вушко* [2, Матвія 19:24], *as innocent as doves* [10, Matthew 10:16] – *невинні, як голуби* [2, Матвія 10:16], *like sheep without a shepherd* [10, Matthew 2:6] – *як вівці без пастуха* [2, Матвія 2:6], *as shrewd as snakes* [10, Matthew 10:16] – *мудрі, як змії* [2, Матвія 10:16], *as sheep in the midst of wolves* [10, Matthew 10:16] – *як вівці поміж вовків* [2, Матвія 10:16].

6) **вирази, що містять частини тіла** – *close eyes* [10, Matthew 13:15] – *закривати очі* [2, Матвія 13:15], *eye for eye, and tooth for tooth* [10, Matthew 5:38] – *око за око і зуб за зуб* [2, Матвія 5:38], *not to lift a finger* [10, Matthew 23:4] – *і паль-*

цем не поворушити [2, Матвія 23:4], *spit in the face* [10, Matthew 26:67] – *плювати в обличчя* [2, Матвія 26:67], *wash hands* [10, Matthew 27:24] – *умивати руки* [2, Матвія 27:24], *pure in heart* [10, Matthew 5:8] – *чистий серцем* [2, Матвія 5:8], *who kill the body, but are not able to kill the soul* [10, Matthew 10:28] – *хто тіло вбиває, а душі вбити не може* [2, Матвія 10:28], *hairs of your head are all numbered* [10, Matthew 10:30] – *у вас же і волосся на голові все полічено* [2, Матвія 10:30], *gather under the wings* [10, Matthew 23:37] – *взяти під крило* [2, Матвія 5:3].

8) **вираз пов'язаний з апостолом:** *kiss of Judas* [10, Matthew 26:48] – *поцілунок Іуди* [2, Матвія 26:48]

9) **вислови з компонентом грошової одиниці:** *thirty pieces of silver* [10, Matthew 26:15] – *тридцять срібняків* [2, Матвія 26:15], *hide talent in the ground* [10, Matthew 25:24] – *закопувати свій талант у землю* [2, Матвія 25:24], *until the last penny* [10, Matthew 5:26] – *до останнього шеляга* [2, Матвія 3:2].

10) **афоризми, які пов'язані з їжею** – *mustard seed* [10, Matthew 13:31] – *гірчичне зерно* [2, Матвія 13:31], *man shall not live by bread alone* [10, Matthew 4:4] – *жити не хлібом єдиним* [2, Матвія 4:4], *separate the wheat from the chaff* [10, Matthew 13:25] – *відділити полову від зерна* [2, Матвія 13:25], *pour new wine into old wineskins* [10, Matthew 9:17] – *вилити молоде вино в старі бурдюки* [2, Матвія 9:17], *salt of the earth* [10, Matthew 5:13] – *сіль землі* [2, Матвія 5:13].

11) **вирази, які пов'язані з вченням Ісуса Христа:** *give back to Caesar what is Caesar's, and to God what is God's* [10, Matthew 22:21] – *віддати кесарю кесарево, а Богові Боже* [2, Матвія 22:21], *love your neighbor* [10, Matthew 22:39] – *любити ближнього свого* [2, Матвія 22:39], *look at the speck in the eye of your brother, but do not consider the log in your eye* [10, Matthew 7:3] – *бачити сучок в оці ближнього і не бачити колоди у власному*.

О. М. Набокау своїй дисертаційній роботі «Біблеїзми з Євангелія від Матвія у мові та мовленні» пропонує іншу класифікацію фразеологізмів біблійного походження, що зустрічаються в літературі релігійного спрямування [6, с. 37]:

1. Біблеїзми, які в мовленні можуть набувати переносного значення, проте в Святому Писанні мають пряме значення, наприклад: *a voice of one calling in the wilderness* [10, Matthew 3:3] – *голос волаючого в пустелі* [2, Матвія 13:31–32], інгер. даремні поклики, що залишаються без відповіді; *fishers of men* [10, Matthew 4:19] – *ловці людей* [2,

Матвія 4:19], інгер. про людей, що мають великий вплив на інших.

2. Група фразеологічних зворотів біблійного походження, що вже в самому тексті Біблії характеризуються переносним та метафоричним значенням, а також емоційним забарвленням, які і переносять до текстів релігійного характеру: *find rest for your soul* [10, Matthew 11:29] – *знайти спокій своїй душі* [2, Матвія 11:29]; *eternal life* [10, Matthew 19:16] – *вічне життя* [2, Матвія 19:16], *sing Hosanna* [10, Matthew 21:9] – *співати Осанну* [2, Матвія 21:9], *give up a spirit* [10, Matthew 27:50] – *віддати Богу духа* [2, Матвія 27:50], *from the evil one* [10, Matthew 22:21] – *від лукавого* [2, Матвія 22:21].

3. Біблійні вирази, які містять аллюзію на певну біблійну притчу чи епізод або представляють їх: *as the days of Noah* [10, Matthew 24:37] – *як за днів Ноевих* [2, Матвія 24:37] (історичний проміжок в Старому заповіті, коли люди робили велике зло на землі та гнівили Бога); *preaching of Jonah* [10, Matthew 12:41] – *проповідь Іони* [2, Матвія 12:41] (епізод у Старому заповіді, коли через одну коротку проповідь покаялись усі мешканці міста Ніневія – від малого до великого. Внаслідок цього прийшов порятунок і зцілення для всього народу); *prophecy of Esaias* [10, Matthew 13:14] – *пророцтво Ісаї* [2, Матвія 13:14] (пророцтво полягає у тому, що люди будуть чути, та не зрозуміють, очима дивитись будуть, та не побачать. Бо згрубіло серце людей, і вухами туго чують, і очі свої стулили, щоб не побачити очима, і не почути вухами, і серцем не зрозуміти); *ten virgins* [10, Matthew 25:1] – *десять дів* [2, Матвія 25:1] (дуже знаменита притча Ісуса Христа у Новому заповіді про п'ять мудрих і п'ять нерозумних дівчат).

Будова фразеологізмів біблійного походження. Розглянувши класифікацію біблеїзмів, доцільно було б звернути увагу на їх будову. З точки зору структури, біблійні вислови можуть мати форму підрядного речення. Ці біблеїзми, як правило, вказують на різні обставини і за будовою можуть бути:

1) повним двоскладним реченням (із підметом і присудком): *бо де буде труп, там зберуться орли* [2, Матвія 24:27], *каміння кричатиме* [2, Луки 19:40];

2) неповним двоскладним реченням із пропущеним присудком, рідше – підметом: *невинні, як голуби; як віці без пастуха; як на Землі, так і на Небі* [2, Матвія 6:10], *як злодій уночі* [2, 1-Солунян 5:2].

Найпоширенішими є біблеїзми, які мають форму підрядного словосполучення. Головним

словом у таких стійких словосполученнях переважно виступають іменники та дієслова, рідше – прикметники, прислівники, числівники. За будовою вищезазначені біблеїзми можуть являти собою:

а) поєднання іменника з прикметником (або займенником, числівником): *права рука* [2, Матвія 5:30], *судний день* [2, Матвія 10:15], *вічне життя* [2, Матвія 25:46], *гірчице зерно* [2, Матвія 13:31], *Цар Юдейський* [2, Матвія 2:2], *Гетсиманський сад* [2, Матвія 26:26], *Старий Завіт*, *зблукла вівця* [2, Матвія 18:12], *гробби побілені* [2, Матвія 23:27], *хліб щоденний* [2, Матвія 6:11], *кінь чалий* [2, Об'явлення 6:8], *наріжний камінь* [2, Матвія 28:16];

б) поєднання іменника з іменником у родовому відмінку: *сінь землі* [2, Матвія 5:13], *ловці людей* [2, Матвія 4:19], *воля Отця* [2, Матвія 12:50], *книга життя* [2, Об'явлення 3:5].

Біблеїзми у формі підрядного словосполучення з дієсловом у ролі головного слова являють собою:

а) поєднання дієслова з іменником у знахідному (чи родовому) відмінку без прийменника: *кинути камінь* [2, Івана 8:7], *умивати руки* [2, Матвія 27:24], *нести хрест* [2, Матвія 27:32], *відіціджувати комара* [2, Матвія 23:24], *вливати душу* [2, 1-Самуїлова 1:15];

б) поєднання дієслова з іменником (чи займенником) в іншому відмінку з прийменником або без нього: *служити двом господарям* [2, Матвія 6:24].

в) поєднання дієслова з двома або більше іменниками в різних відмінках: *пройти верблюдові кризь голчане вушко* [2, Матвія 19:24];

г) поєднання дієслова з прислівником: *помирати живою* [2, 1-Тимофія 5:8].

Не так багато і фразеологізмів із числівником: *сім чаш гніву Божого* [2, Об'явлення 16:1], *за сімома печатками* [2, Об'явлення 16:1], *тридцять срібняків* [2, Матвія 26:15], *десять талантів* [2, Матвія 25:28], *дванадцять апостолів* [2, Матвія 10:2].

Частина біблійних виразів має форму сурядних словосполучень. Здебільшого, вони складаються з двох компонентів, з'єднаних одиничним або повторюваним сполучником сурядності: *вірою і правдою* [2, Ісус Навин 24:14], *віднині і навіки* [2, Псалом 113:2], *від сходу аж до заходу* [2, Псалом 113:3], *тіло та кров* [2, Псалом 6:54], *Альфа і Омега* [2, Об'явлення 1:8], *слава та сила* [2, Об'явлення 1:6].

На сьогоднішній день не існує загальної стандартної класифікації біблеїзмів. Таким чином,

прийнято класифікувати біблійні вислови за значеннєвим компонентом, що входить до складу сталої фразеологічної одиниці. Крім того, біблеїзми можуть мати різну синтаксичну будову: виступають у формі незалежного речення, підрядного речення, підрядного чи сурядного словосполучення.

Труднощі та способи перекладу біблеїзмів. Дуже часто доводиться стикатися з труднощами перекладів текстів, що містять біблеїзми. По-перше, щоб зробити якісний переклад біблійних висловів, потрібно детально вивчити розділ Біблії, до якої належить цей вислів. Перекладачеві складно буде перекласти невідомий вираз, якщо він не буде обізнаний в передісторії виникнення даного висловлювання. По-друге, труднощі перекладу висловів з Біблії полягають в тому, що вони не несуть нейтрального забарвлення. Дуже часто один і той же біблеїзм може вживатися в позитивному або в негативному, іронічному або гумористичному значенні. Перекладач повинен зрозуміти стилістичне навантаження висловлювання, що перекладається, а так само підібрати відповідний еквівалент українською мовою, так щоб воно виявилось емоційно забарвленим.

Доктор філологічних наук О. В. Кунін пропонує наступні способи перекладу фразеологізмів біблійного походження.

Адекватний переклад – заснований на принципі відтворення біблійних одиниць повним українським еквівалентом з ідентичним значенням, лексичним складом, структурою та образністю [4, с. 152]: *unclean spirit* [10, Mark 1:23] – *нечистий дух* [2, Марка 1:23], *to serve Baal* [10, 1st Kings 16:31] – *служити Ваалові* [2, Марка 16:31], *salt of the earth* [10, Matthew 13:14] – *сіль землі* [2, Матфія 5:13], *put the words in one's mouth* [10, 2nd Samuel 14:3] – *покласти слова в уста* [2, 2-а Самуїлова 14:3], *the root of the matter* [10, Job 19:28] – *корень справи* [2, Йов 19:28] тощо.

Аналоговий переклад — це спосіб підбору українського сталого звороту, який є адекватним англійському за значенням, але при цьому може частково або повністю різнитися від нього образністю [4, с. 152]: *keep as the apple of one's eye* [10, Deuteronomy 32:10] – *берегти, як зіницю ока* [2, Повторення Закону 32:10], *dead flies cause the ointment of the apothecary sendforth a stinking savour* [10, Ecclesiastes 10:1] – *мертві мухи псують та зашумовують оливу мироварника* [2,

Екклезіяст 10:1], *tabernacle of meeting* [Exodus 39:32] – *скинія заповіту* [Вихід 39:32].

Калькування (фр. *calque* означає «копія») вид мовного запозичення, коли перекладач пробує утворити нову фразеологічну одиницю шляхом буквального перекладувідповідного іншомовного елемента: *Book of Life* [Revelation 20:15] – *книга життя* [2, Об'явлення 20:15], *there's nothing new under the sun* [10, Ecclesiastes 1:9] – *нема нічого нового під сонцем* [2, Екклесіяст 1:9].

У свою чергу О. К. Мжельська у своїй статті «Актуальні проблеми перекладу біблеїзмів» запропонувала описовий переклад. Такий переклад можна використовувати для передачі значення висловів, які не мають прямого еквіваленту у мові [5, с. 19]: *to put on a garment of figleaves* – *ховати свої гріхи за добрими справами*. Інакше кажучи, описовий переклад – це використання опису для перекладуфразеологізму або біблеїзму в джерелі шляхом його характеристики замість прямого перекладу.

На думку Т. П. Ключіної досить розповсюдженою помилкою є переклад біблеїзмів методом дослівного перекладу. Тому під час перекладу фразеологізмів рідною мовою потрібно підбирати вислови й мовні кліше, які відповідають саме менталітету й культурі мови перекладу [3].

Отже, під час перекладу біблеїзмів перекладачеві треба передати його зміст і образність, знайшовши аналогічний вираз в англійській мові чи мові перекладу й не загубивши при цьому стилістичну функцію біблеїзму. За відсутності в потрібній мові ідентичного образу перекладач змушений удаватися до пошуку «приблизної відповідності».

Висновки і пропозиції. Підбиваючи підсумки, можна стверджувати, що біблеїзми – це фразеологічні одиниці, зафіксовані в тексті Святого Письма, що виникли на основі біблійних сюжетів і слова. Євангелія від святого Матвія – плідне джерело, яке надзвичайно багате на біблеїзми. Нам вдалося з'ясувати та розглянути структуру, основні типи та шляхи перекладу біблійних виразів.

На закінчення слід зазначити, що для адекватного відтворення біблеїзмів перекладачу абсолютно необхідні широкі біблійні, культурологічні знання та вміння користуватися різноманітними способами перекладу, такими як: описовим перекладом, калькуванням, комбінованим перекладом та фразеологічним аналогом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ахманова О. С. Словник лінгвістичних термінів. М.: Радянська енциклопедія, 1966. 608 с.
2. Біблія або Книги Святого Письма Старого й Нового Заповіту: Із мови давньоєврейської і грецької на українську наново перекладена / Іван Огієнко (пер.). Видавництво ОБФ «Східноєвропейська місія», 2008. 319 с.
3. Ключіна Т. П. Особливості вживання та перекладу англійських біблеїзмів. *Збірник наукових праць «Стовпотворіння»*. 2003. №8. С. 18.
4. Кунин О. В. О переводеанглийскихфразеологизмов в англо-русскомфразеологическомсловаре. URL: http://samlib.ru/w/wagarow_a_s/transl-book-kunin.shtml
5. Мжельська О. К. Актуальні проблеми перекладу біблеїзмів. *Одеський науковий вісник*. 2006. С. 150–153.
6. Набока О.М. Біблеїзми з Євангелія від Матвія у мові та мовленні (на матеріалі англословників та газетних текстів): Дис. канд. філол. наук: 10.02.04 / О.М. Набока. Одеса, 2006. 195 с.
7. Поліванов Є.Д. Особливості фразеології англійської мови. К.: Вища школа, 1992. С. 112.
8. Dictionary of Bible Quotations, compiled by Martin H. Manser. London, World worth Editions Ltd, Cumberland House, 1989.
9. Henry. G. Halley. Halley's Bible Handbook. Anabbreviated Bible Commentary. World Christian Ministries. Toronto, Canada, 1985. 857 p.
10. Lamsa G. M. Idiomsin the Bible Explained and a Key to the Original Gospels. USA, Harper San-Francisco, 1985. p. 130.
11. The Holy Bible, Today's New International Version TNIV / Copyright 2001, 2005 by International Bible Society. P. 1234.